Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (tionde avdelningen)

den 9 november 2023 *

”Begäran om förhandsavgörande – Område med frihet, säkerhet och rättvisa – Återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna – Direktiv 2008/115/EG – Artikel 3 led 2 – Begreppet ’olaglig vistelse’ – Direktiv 2013/32/EU – Sökande av internationellt skydd – Artikel 9.1 – Rätt att stanna kvar medan ansökan prövas – Beslut om återvändande antaget före antagandet av beslutet i första instans om avslag på ansökan om internationellt skydd”

I mål C-257/22,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Krajský soud v Brně (Regionala domstolen i Brno, Tjeckiska republiken) genom beslut av den 28 februari 2022, som inkom till domstolen den 14 april 2022, i målet

CD

mot

Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky,

meddelar

DOMSTOLEN (tionde avdelningen),

sammansatt av avdelningsordföranden Z. Csehi, ordföranden på femte avdelningen E. Regan (referent) samt domaren D. Gratsias,

generaladvokat: J. Richard de la Tour,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– Tjeckiens regering, genom A. Edelmannová, M. Smolek och J. Vláčil, samtliga i egenskap av ombud,

– Europeiska kommissionen, genom A. Azéma, A. Katsimerou och M. Salyková, samtliga i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: tjeckiska.

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 4.2, 4.3 och 5 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG av den 16 december 2008 om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna (EUT L 348, 2008, s. 98), jämförd med artiklarna 2, 4 och 19.2 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan CD, som är algerisk medborgare, och Ministerstvo vnitra České republiky, odbor azylové a migrační politiky (Republiken Tjeckiens inrikesministerium, avdelningen för asyl- och migrationspolitik) (nedan kallat inrikesministeriet). Målet rör ett beslut om återvändande (nedan kallat det aktuella beslutet om återvändande) riktat till CD och som fattats av Ředitelství služby cizinecké policie (ledningen för utlänningspolisen, Republiken Tjeckien) (nedan kallad utlänningspolisen).

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Direktiv 2008/115

3 Skälen 9 och 12 i direktiv 2008/115 har följande lydelse:

”(9) I enlighet med rådets direktiv 2005/85/EG av den 1 december 2005 om miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus [EUT L 326, 2005, s. 13] bör en tredjelandsmedborgare som har ansökt om asyl i en medlemsstat inte anses vistas olagligt på den medlemsstatens territorium förrän ett beslut om avslag på asylansökan eller ett beslut om upphävande av personens rätt till vistelse som asylsökande har trätt i kraft.

…

(12) Hänsyn bör tas till situationen för tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i ett land men för tillfället inte kan avlägsnas. Deras grundläggande existensvillkor bör fastställas i enlighet med nationell lagstiftning. För att de ska kunna påvisa sin särskilda situation vid administrativa granskningar eller kontroller bör dessa personer ges en skriftlig bekräftelse av sin situation. Medlemsstaterna bör ha stort utrymme för skönsmässig bedömning angående form och format för den skriftliga bekräftelsen och bör även kunna ta med den i beslut som har samband med återvändande som antas i enlighet med detta direktiv.”

4 I artikel 2 i direktiv 2008/115, med rubriken ”Tillämpningsområde”, föreskrivs följande i punkt 1:

”Detta direktiv ska tillämpas på tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på en medlemsstats territorium.”

5 I artikel 3, med rubriken ”Definitioner”, i samma direktiv föreskrivs följande i punkterna 2 och 4:

”I detta direktiv gäller följande definitioner:

…

2) *olaglig vistelse*: vistelse på en medlemsstats territorium av en tredjelandsmedborgare som inte, eller inte längre, uppfyller villkoren för inresa enligt artikel 5 i [Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 562/2006 av den 15 mars 2006 om en gemenskapskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengengränserna) (EUT L 105, 2006, s. 1)], eller andra villkor för att resa in i, vistas eller vara bosatt i den medlemsstaten.

…

4) *beslut om återvändande*: ett administrativt eller rättsligt beslut enligt vilket en tredjelandsmedborgares vistelse är olaglig och som ålägger eller fastställer en skyldighet att återvända.

…”

6 I artikel 5 i samma direktiv, med rubriken ”Non-refoulement, barnets bästa, familjeliv och hälsotillstånd”, föreskrivs bland annat att medlemsstaterna vid genomförandet av direktiv 2008/115 ska respektera principen om ”non-refoulement”.

7 I artikel 6 i direktiv 2008/115, med rubriken ”Beslut om återvändande”, föreskrivs följande i punkt 1:

”Utan att det påverkar tillämpningen av de undantag som avses i punkterna 2–5 ska medlemsstaterna utfärda beslut om att tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på deras territorium ska återvända.”

Direktiv 2013/32/EU

8 Artikel 9 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd (EUT L 180, 2013, s. 60) har rubriken ”Rätt att stanna kvar i medlemsstaten under prövningen av ansökan”. I punkt 1 i den artikeln föreskrivs följande:

”Sökande ska ha rätt att stanna kvar i medlemsstaten enbart så länge som förfarandet pågår, till dess att den beslutande myndigheten har fattat beslut i enlighet med de förfaranden i första instans som fastställs i kapitel III. Rätten att stanna kvar ska inte utgöra ett berättigande till uppehållstillstånd.”

9 I artikel 36 i direktiv 2013/32, med rubriken ”Begreppet säkert ursprungsland”, föreskrivs följande:

”1. Om det fastställs att ett tredjeland är ett säkert ursprungsland enligt detta direktiv kan landet, efter en enskild prövning av ansökan, betraktas som ett säkert ursprungsland för en enskild sökande endast om

a) han eller hon är medborgare i det landet eller

b) han eller hon är en statslös person som tidigare hade sitt hemvist i det landet,

och han eller hon inte har lagt fram några allvarliga skäl för att landet inte ska anses som ett säkert ursprungsland med hänsyn till hans eller hennes särskilda omständigheter och i fråga om hans eller hennes rätt att betraktas som en person som beviljats internationellt skydd i enlighet med [Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet (EUT L 337, 2011, s. 9)].

2. Medlemsstaterna ska i den nationella lagstiftningen fastställa närmare regler och föreskrifter för tillämpningen av begreppet säkert ursprungsland.”

10 I artikel 37 i direktiv 2013/32, med rubriken ”Nationellt fastställande av tredjeländer som säkra ursprungsländer”, föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna får behålla eller införa lagstiftning som, i enlighet med bilaga I, gör det möjligt att på nationell nivå fastställa säkra ursprungsländer i samband med prövning av ansökningar om internationellt skydd.

2. Medlemsstaterna ska regelbundet se över situationen i tredjeländer som fastställts som säkra ursprungsländer i enlighet med denna artikel.

…”

Tjeckisk rätt

11 I artikel 120a.1 b, i zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizincwear na území České republiky a o změně některých zákonwear (lag nr 326/1999 om utlänningars vistelse i Republiken Tjeckien och om ändring av andra lagar), i den lydelse som är tillämplig på omständigheterna i det nationella målet (nedan kallad utlänningslagen), föreskrivs följande:

”Polisen ska inom ramen för ett administrativt beslut om utvisning enligt artiklarna 119 och 120 begära ett bindande utlåtande från ministeriet avseende utlänningens möjlighet att lämna landet (artikel 179). Detta gäller inte

…

b) om utlänningen kommer från ett säkert ursprungsland, i den mening som avses i annan lagstiftning, och inte har lämnat uppgifter om omständigheter som visar att han eller hon kan utsättas för en verklig fara, i den mening som avses i artikel 179.

…”

12 Artikel 179.1 och 179.2 i utlänningslagen har följande lydelse:

”1) En utlänning kan inte avlägsnas om det finns en berättigad fruktan för att han eller hon ska utsättas för verklig fara om han eller hon återsänds till den stat där han eller hon är medborgare eller, om han eller hon är statslös, till den stat där han eller hon senast var stadigvarande bosatt.

2) Med verklig fara avses i denna lag ett återvändande i strid med artikel 3 i [Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, undertecknad i Rom den 4 november 1950 (nedan kallad Europakonventionen)].”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

13 Den 30 september 2021 inställde sig klaganden i det nationella målet, som är algerisk medborgare, på en förvarsanläggning för tredjelandsmedborgare, där han ansökte om internationellt skydd. Eftersom han vistades i Tjeckien utan vare sig ett giltigt uppehållstillstånd eller några resehandlingar inledde polisen, den 8 oktober 2021, ett förfarande för administrativt avlägsnande mot honom.

14 Under förhöret gjorde klaganden i det nationella målet gällande att Algeriet inte var ett säkert land och att de statliga myndigheterna inte kunde skydda algeriska medborgare. Han uppgav att han hotades till döden av familjen till offret för ett bråk under vilket han bevittnade ett mord. Han gjorde gällande att han, trots att en algerisk domstol hade funnit honom oskyldig, av rädsla för detta hot inte kunde återvända till sitt hem under dagtid utan endast om natten.

15 Genom det aktuella beslutet om återvändande, som antogs den 12 oktober 2021, förordnade utlänningspolisen om ett administrativt avlägsnande av klaganden i det nationella målet och fastställde en period på ett år under vilken han skulle nekas inresa i någon medlemsstat.

16 Enligt utlänningspolisen fanns inga hinder för att utvisa klaganden i det nationella målet från Tjeckien, eftersom det inte förelåg någon berättigad fruktan för en verklig fara i ursprungslandet, i den mening som avses i artikel 179.1 och 179.2 i utlänningslagen.

17 Utlänningspolisen konstaterade i detta avseende att Algeriet fanns med på den förteckning över säkra ursprungsländer, som upprättas av vyhláška č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců (dekret nr 328/2015 om genomförande av asyllagen och lag nr 221/2003 om tillfälligt skydd för utlänningar), i den lydelse som är tillämplig på omständigheterna i det nationella målet (nedan kallat dekret nr 328/2015).

18 Inrikesministeriet avslog, genom beslut av den 6 december 2021, klagandens administrativa överklagande av det aktuella beslutet om återvändande. Klaganden överklagade det beslutet till Krajský soud v Brně (Regionala domstolen i Brno, Tjeckien), tillika den hänskjutande domstolen.

Vid den hänskjutande domstolen gjorde han bland annat gällande att beslutet grundade sig på allmänna överväganden om att Algeriet är ett säkert ursprungsland, enligt dekret nr 328/2015, men att det borde ha gjorts en individuell bedömning av hans situation.

19 Den hänskjutande domstolen hyser tvivel om huruvida unionsrätten utgör hinder för att en medlemsstat, vid bedömningen av huruvida ett beslut om återvändande avseende en tredjelandsmedborgare strider mot principen om non-refoulement, dels tillämpar begreppet ”säkert ursprungsland” i artikel 36 i direktiv 2013/32, inom ramen för systemet enligt direktiv 2008/115 för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i landet, dels tolkar principen om non-refoulement på så sätt att den endast avser förbud mot misshandel.

20 När det gäller begreppet ”säkert ursprungsland” har den hänskjutande domstolen påpekat att användningen av detta begrepp i samband med återvändandeförfarandet, även om begreppet inte förekommer i direktiv 2008/115, leder till förenklade förfaranden för polisen, eftersom begreppet är befriat från skyldigheten att göra en konkret bedömning av huruvida det föreligger en risk för åsidosättande av principen om ”non-refoulement” i destinationslandet i det särskilda fallet med en tredjelandsmedborgare som skickats tillbaka. Användningen av detta begrepp försätter emellertid den berörda tredjelandsmedborgaren i en svårare situation, eftersom han eller hon är tvungen att motbevisa presumtionen att hans eller hennes ursprungsland är säkert.

21 Vad gäller principen om non-refoulement har den hänskjutande domstolen understrukit att artikel 19.2 i stadgan och artikel 3 i Europakonventionen, såsom den har tolkats i Europadomstolens praxis, ger principen om non-refoulement en vidare räckvidd än den som följer av artikel 179.2 i utlänningslagen, i vilken denna räckvidd begränsas till förbud mot misshandel.

22 Den hänskjutande domstolen anser dessutom att Republiken Tjeckien har underlåtit att uppfylla sin skyldighet enligt artikel 37.2 i direktiv 2013/32, att regelbundet se över situationen i tredjeländer som fastställts som säkra ursprungsländer i enlighet med denna artikel. Enligt den hänskjutande domstolen uppkommer således särskilt frågan om huruvida slutsatsen om Algeriets säkerhet fortfarande är motiverad fyra år efter offentliggörandet av de källor som låg till grund för beslutet att utpeka Algeriet som säkert ursprungsland och tre år efter det att samma land togs upp i dekret nr 328/2015.

23 Mot denna bakgrund beslutade Krajský soud v Brně (Regionala domstolen i Brno) att vilandeförklara målet och ställa följande fråga till domstolen:

”Ska artik[larna] 4.2, 4.3 och 5 in fine i [direktiv 2008/115], jämförda med artiklarna 2, 4 och 19.2 i [stadgan], tolkas så, att de utgör hinder för att, vid bedömningen av huruvida ett beslut om återvändande enligt artikel 6 i [direktiv 2008/115] utgör ett åsidosättande av principen om ’non-refoulement’, tillämpa begreppet säkert ursprungsland i enlighet med artiklarna 36 och 37 i [direktiv 2013/32], i förening med en snävare definition av principen om non-refoulement, som endast omfattar förbudet mot misshandel i den mening som avses i artikel 4 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och artikel 3 i [Europakonventionen]?”

Prövning av tolkningsfrågan

24 Den hänskjutande domstolen har ställt sin fråga för att få klarhet i dels huruvida artiklarna 4.2, 4.3 och 5 i direktiv 2008/115, jämförda med artiklarna 2, 4 och 19.2 i stadgan, ska tolkas så, att principen om non-refoulement utgör hinder för att det antas ett beslut om återvändande avseende en tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på en medlemsstats territorium, när tredjelandsmedborgaren inför myndigheterna i den medlemsstaten gör gällande att han eller hon skulle utsättas för dödshot från enskilda personer i sitt ursprungsland, dels huruvida det är tillåtet för en sådan medlemsstat att använda sig av begreppet ”säkert ursprungsland”, i den mening som avses i artiklarna 36 och 37 i direktiv 2013/32, vid bedömningen av risken för ett åsidosättande av denna princip under sådana omständigheter.

25 Europeiska kommissionen har i sitt skriftliga yttrande uttryckt tvivel om huruvida förevarande begäran om förhandsavgörande kan tas upp till sakprövning. Den hänskjutande domstolen har särskilt påpekat att det av handlingarna i det nationella målet tycks framgå att de behöriga myndigheterna inte prövade ansökan om internationellt skydd innan avlägsnandeförfarandet inleddes, varför de nationella bestämmelser genom vilka direktiv 2008/115 införlivades inte alls borde ha tillämpats i förevarande fall. Kommissionen har även påpekat att klaganden, inom ramen för överklagandet, till den hänskjutande domstolen, av det aktuella beslutet om återvändande, bland annat gjorde gällande att ett avlägsnandeförfarande felaktigt hade inletts mot honom trots att hans ansökan om internationellt skydd ännu inte hade prövats.

26 I förevarande fall framgår det av beslutet om hänskjutande att klaganden i det nationella målet den 30 september 2021 lämnade in en ansökan om internationellt skydd till Republiken Tjeckien och att utlänningspolisen den 12 oktober 2021 antog det aktuella beslutet om återvändande, åtföljt av ett inreseförbud.

27 Efter två framställningar med begäran om upplysningar från EU-domstolen, den 26 januari respektive den 1 mars 2023, med stöd av artikel 62.1 i domstolens rättegångsregler, bekräftade den hänskjutande domstolen, bland annat, dels att inrikesministeriet, genom beslut av den 25 november 2021, avslog klagandens ansökan om internationellt skydd, dels att klaganden, inom ramen för sitt överklagande av det aktuella beslutet om återvändande, hade gjort gällande att han, med hänsyn till hans ansökan om internationellt skydd, inte borde ha varit föremål för ett avlägsnandeförfarande.

28 I detta avseende följer det av EU-domstolen praxis att nationella domstolars frågor om tolkningen av unionsrätten presumeras vara relevanta. Dessa frågor ställs mot bakgrund av den beskrivning av omständigheterna i målet och tillämplig lagstiftning som den nationella domstolen på eget ansvar har lämnat och vars riktighet det inte ankommer på EU-domstolen att pröva. Domstolen kan bara avvisa en begäran från en nationell domstol då det är uppenbart att den begärda tolkningen av unionsrätten inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller saken i det nationella målet eller då frågeställningen är hypotetisk (dom av den 12 januari 2023, Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság, C-132/21, EU:C:2023:2, punkt 24 och där angiven rättspraxis).

29 I förevarande fall har utlänningspolisen meddelat ett beslut om återvändande avseende klaganden i det nationella målet. Målet vid den hänskjutande domstolen rör dessutom lagenligheten av detta beslut och den fråga som ställts avser tolkningen av de bestämmelser i direktiv 2008/115 och direktiv 2013/32 som är relevanta med hänsyn till de skäl som klaganden i det nationella målet, enligt beslutet om hänskjutande, har åberopat som stöd för beslutets rättsstridighet. Det framgår

således inte på ett uppenbart sätt av handlingarna i målet att den begärda tolkningen av unionsrätten inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller med saken i det nationella målet, eller att den fråga som ställts av den hänskjutande domstolen är hypotetisk.

30 I motsats till vad kommissionen har gjort gällande ska tolkningsfrågan följaktligen inte avvisas.

31 Av fast rättspraxis följer emellertid att det, enligt det förfarande för samarbete mellan nationella domstolar och EU-domstolen som införts genom artikel 267 FEUF, ankommer på EU-domstolen att tillhandahålla den nationella domstolen alla uppgifter om unionsrättens tolkning som kan vara användbara vid avgörandet av det nationella målet, oberoende av huruvida den hänskjutande domstolen har hänvisat därtill i sin fråga (dom av den 21 september 2017, Aviva, C-605/15, EU:C:2017:718, punkt 21 och där angiven rättspraxis).

32 I enlighet med denna rättspraxis ska det först prövas huruvida direktiv 2008/115 är tillämpligt under sådana omständigheter som de som är aktuella i det nationella målet, där beslutet om återvändande antas före beslutet i första instans om avslag på ansökan om internationellt skydd.

33 Det ska inledningsvis påpekas att det utvisningsbeslut som är aktuellt i det nationella målet utgör ett ”beslut om återvändande” i den mening som avses i artikel 3 led 4 i direktiv 2008/115, det vill säga ett administrativt eller rättsligt beslut enligt vilket en tredjelandsmedborgares vistelse är olaglig och som ålägger eller fastställer en skyldighet att återvända.

34 Enligt artikel 2.1 ska direktiv 2008/115 tillämpas på tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på en medlemsstats territorium. Vad närmare bestämt angår beslut om återvändande föreskrivs i artikel 6.1 i nämnda direktiv att medlemsstaterna, i princip, ska utfärda beslut om att tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på deras territorium ska återvända.

35 För att avgöra huruvida ett beslut om återvändande med avseende på en tredjelandsmedborgare kan fattas under perioden från det att vederbörande lämnade in en ansökan om internationellt skydd till dess att det meddelas ett beslut i första instans för att avgöra ansökan, ska det således prövas huruvida tredjelandsmedborgaren under denna period vistas olagligt i landet i den mening som avses i direktiv 2008/115 (se, analogt, dom av den 19 juni 2018, Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punkt 38).

36 I detta avseende följer det av definitionen av begreppet ”olaglig vistelse” i artikel 3 led 2 i nämnda direktiv att varje tredjelandsmedborgare som vistas på en medlemsstats territorium utan att uppfylla villkoren för att resa in i, vistas i eller vara bosatt i den medlemsstaten redan av den anledningen vistas olagligt där (dom av den 19 juni 2018, Aviva, C-181/16, EU:C:2018:465, punkt 39 och där angiven rättspraxis).

37 Enligt artikel 9.1 i direktiv 2013/32 ska en person som ansöker om internationellt skydd emellertid ha rätt att stanna kvar i den medlemsstat där han eller hon har lämnat in ansökan, enbart så länge som förfarandet pågår, till dess att ett beslut om avslag på ansökan har fattats i första instans. Även om det uttryckligen följer av nyssnämnda bestämmelse att denna rätt att stanna kvar i denna medlemsstat inte utgör ett berättigande till uppehållstillstånd, framgår det emellertid av skäl 9 i direktiv 2008/115 att nämnda rätt utgör hinder mot att en person som ansökt om internationellt skydd ska anses vistas ”olagligt” i den berörda medlemsstaten, i den mening som avses i det direktivet, under perioden från det att personen ger in sin ansökan om internationellt skydd till

dess att ett beslut avseende ansökan antas i första instans (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 november 2021, kommissionen/Ungern (Straffbeläggande av hjälp till asylsökande), C-821/19, EU:C:2021:930, punkt 137 och där angiven rättspraxis).

38 Det framgår otvetydigt av lydelsen i artikel 9.1 i direktiv 2013/32 att rätten som föreskrivs i denna bestämmelse, för en person som ansöker om internationellt skydd, att stanna kvar i den medlemsstat där han eller hon har gjort denna ansökan, upphör när de behöriga myndigheterna i den medlemsstaten fattar ett beslut om avslag på ansökan i första instans. För det fall att den berörde som har fått avslag på sin ansökan inte har beviljats uppehållsrätt eller uppehållstillstånd på någon annan rättslig grund, däribland artikel 6.4 i direktiv 2008/115, varigenom han eller hon kan uppfylla villkoren för att resa in i, vistas i eller vara bosatt i den berörda medlemsstaten, medför avslagsbeslutet – så snart det antagits – att sökanden inte längre uppfyller dessa villkor, med följden att dennes vistelse blir olaglig (se, analogt, dom av den 19 juni 2018, Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punkt 41).

39 Eftersom det med hänsyn till tillståndet att stanna kvar under perioden mellan det att ansökan om internationellt skydd lämnas in och det fattats beslut därom i första instans, inte går att bedöma sökandens vistelse som olaglig och således att direktiv 2008/115 är tillämpligt på honom eller henne, kan ett beslut om återvändande avseende honom eller henne följaktligen inte antas under denna period (se, analogt, dom av den 19 juni 2018, Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punkterna 46, 58 och 59).

40 Ett beslut om återvändande kan däremot, i princip, antas gentemot en sådan tredjelandsmedborgare från och med beslutet om avslag på ansökan om internationellt skydd, eller läggas samman med det beslutet inom ramen för ett enda administrativt beslut (dom av den 19 juni 2018, Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punkt 59).

41 Med detta sagt, och när syftet med beslutet om återvändande är att avlägsna en tredjelandsmedborgare på grund av att han eller hon vistades olagligt i landet innan vederbörande ansökte om internationellt skydd, går det emellertid inte att av övervägandena i punkterna 33–40 ovan dra slutsatsen att denna omständighet rättfärdigar den behöriga myndigheten i den medlemsstat där tredjelandsmedborgaren har ansökt om internationellt skydd att fatta ett sådant beslut om återvändande efter det att denna ansökan har lämnats in men innan ett beslut har fattats i första instans avseende denna ansökan.

42 Såsom domstolen redan har slagit fast framgår det av skäl 12 i direktiv 2008/115 att det är tillämpligt på tredjelandsmedborgare som, trots att deras vistelse är olaglig, tillåts stanna lagligt i den berörda medlemsstaten, då de för tillfället inte kan avlägsnas. Såsom framgår av punkt 37 ovan ska artikel 9.1 i direktiv 2013/32, jämförd med skäl 9 i direktiv 2008/115, tolkas så, att rätten för en person som söker internationellt skydd, att stanna kvar på den berörda medlemsstatens territorium under perioden från det att ansökan lämnas in till dess att ett beslut varigenom ansökan avgörs i första instans, utgör hinder mot att personens vistelse anses vara ”olaglig” i den mening som avses i direktiv 2008/115 under den perioden (se, analogt, dom av den 19 juni 2018, Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punkterna 46 och 47). Det saknar i detta avseende betydelse att beslutet om återvändande avser den period under vilken sökanden uppehöll sig olagligt i den berörda medlemsstaten innan han eller hon lämnade in sin ansökan om internationellt skydd.

43 Med hänsyn till vad som anförts i punkterna 33–42 i denna dom saknas det anledning att besvara den hänskjutande domstolens fråga huruvida de unionsrättsliga bestämmelserna, och i synnerhet bestämmelserna i direktiv 2008/115, som avses i punkt 24 ovan, utgör hinder för att det antas ett

beslut om återvändande avseende en tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i en medlemsstat, under de omständigheter som beskrivs i samma punkt i denna dom, och huruvida denna medlemsstat har möjlighet att använda begreppet ”säkert ursprungsland”, i den mening som avses i artiklarna 36 och 37 i direktiv 2013/32, vid bedömningen av risken för att principen om non-refoulement åsidosätts om ett sådant beslut fattas.

44 Mot bakgrund av det ovan anförda ska begäran om förhandsavgörande besvaras enligt följande: Artikel 2.1 och artikel 3 led 2 i direktiv 2008/115, jämförda med skäl 9 i samma direktiv och artikel 9.1 i direktiv 2013/32, ska tolkas så, att de utgör hinder för att det fattas ett beslut om återvändande, med avseende på en tredjelandsmedborgare, med stöd av artikel 6.1 i direktiv 2008/115 efter det att denna tredjelandsmedborgare har lämnat in en ansökan om internationellt skydd, men innan ett beslut har fattats i första instans avseende denna ansökan, oavsett vilken vistelseperiod som avses i nämnda beslut om återvändande.

Rättegångskostnader

45 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tionde avdelningen) följande:

Artikel 2.1 och artikel 3 led 2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG av den 16 december 2008 om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna, jämförd med skäl 9 i samma direktiv och artikel 9.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd,

ska tolkas så,

att de utgör hinder för att det fattas ett beslut om återvändande, med avseende på en tredjelandsmedborgare, med stöd av artikel 6.1 i direktiv 2008/115 efter det att denna tredjelandsmedborgare har lämnat in en ansökan om internationellt skydd, men innan ett beslut har fattats i första instans avseende denna ansökan, oavsett vilken vistelseperiod som avses i nämnda beslut om återvändande.

Underskrifter